

MONTENEGRO

FOLKMÄNGD: 620 000 / HUVUDSTAD: Podgorica

GRUNDLÄGGANDE ILO-KONVENTIONER SOM RATIFICERATS: –

■ Montenegro framträdde som självständig stat den 3 juni. Den har anslutit sig till ILO men har ännu inte ratificerat några konventioner. För närvarande skapar vissa arbetsgivares fientliga inställning, det otillräckliga systemet för rättslig gottgörelse och en restriktiv strejklagstiftning fortsatta problem. Den 29 december undertecknade regeringen, Montenegros fackliga konfederation CTUM (ansluten till IFS) och Montenegros arbetsgivarorganisation ett trepartsavtal som förstärkte deras åtaganden för samarbete och återupprättande av trepartsrådet för ekonomi och sociala frågor.

LAGSTIFTNINGEN

Befintliga lagar – föreningsfrihet

Arbetsmarknadslagen som senast ändrades år 2005 garanterar alla anställdas föreningsfrihet utan krav på förhandstillstånd, på de villkor som anges i de fackliga organisationernas stadgar. En fackförening kan bildas med minst fem personer och måste ansöka om registrering hos Hälsovårds-, arbets- och socialministeriet. Statliga myndigheter kan inte upplösa fackföreningar eller suspendera deras verksamhet.

Alla arbetare, utom anställda i statsförvaltningen, har rätt att förhandla kollektivt. Om det finns flera fackföreningar på en arbetsplats blir den som har flest medlemmar erkänd som förhandlare.

Statligt anställda nekas strejkrätt

Strejk definieras som "arbetsnedläggelse organiserad av anställda till försvar för deras yrkes- och ekonomiska intressen". Definitionen tolkas emellertid inte som förbud mot sympatistrejker. Anställda i statliga organ och polisen har inte strejkrätt. Inom flera områden måste ett minimum av verksamhet garanteras; det gäller exempelvis posten, radio och TV, sophantering, undervisning, kultur, socialvård och barnomsorg. Strejklagen ändrades för att se till att beslut om minimitjänster fattas i samråd med relevanta fackliga organisationer.

Ny författning

Den nya författningen för det självständiga Montenegro ska antas under år 2007, men i slutet av år 2006 fanns inget officiellt utkast tillgängligt för allmänheten. CTUM skulle vilja att de fackliga organisationerna deltog mer i den konstitutionella debatten för att försäkra sig om att den nya författningen respekterar alla delar av de fackliga rättigheterna.

Så länge de statliga myndigheterna inte beslutat ratificera dem är Montenegro som ny, självständig stat inte bunden av konventioner som förbundsstaten Serbien och Montenegro ratificerat. I slutet av år 2006 uppmanade CTUM regeringen att ratificera de grundläggande ILO-konventionerna och i ett möte med den nyligen utsedde ministern för hälsovård, arbets- och sociala frågor betonade centralorganisationen att lagstiftningen behövde ses över, i synnerhet lagarna om strejker och lösning av arbetsmarknadskonflikter.

Trepartsavtal

Det senaste allmänna kollektivavtalet undertecknades den 29 december 2006 av CTUM, regeringen och Montenegros arbetsgivarförening (arbetsgivarna representerades tidigare av handelskammaren). Avtalet innehåller bl.a. minimilön för år 2007 och binder regeringen vid att återupprätta det trepartssammansatta ekonomiska och sociala rådet.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Antifacklig diskriminering

Det är inte ovanligt att fackligt aktiva avskedas, nedflyttas eller förflyttas. Löntagarna har rätt till gottgörelse i domstol men enligt CTUM pågår arbetsmarknadskonflikter där i regel i tre år. Fackliga organisationer rapporterade att en rad kränkningar inträffade under åren 2004-2005 i industristaden Niksic och de hade fortfarande inte lösts när detta skrivs.

KRÄNKNINGAR UNDER ÅR 2006

Bakgrund

Montenegro, som tidigare var en republik i förbundsstaten Serbien och Montenegro, framträdde som självständig stat efter folkomröstningen den 21 maj 2006 och självständighetsförklaringen den 3 juni. Landet blev en potentiell kandidat till EU-medlemskap. Den nya regeringen, bildad av koalitionen för ett europeiskt Montenegro, tillträdde i november med Zeljko Sturanovic från det socialistiska demokratiska partiet som premiärminister. Montenegro anslöt sig till ILO den 14 juli men i slutet av året hade man fortfarande inte ratificerat några av de grundläggande konventionerna. De fackliga organisationernas bedömningar av befintliga arbetsmarknadslagar är i stort sett positiva.

Det återstår att se i vilken omfattning den nya författningen och kommande reformer av lagarna kommer att beakta fackliga rättigheter.

Bryggeri avskedar facklig ledare

Den 1 januari avskedade ledningen för Trebjesa-bryggeriet i Nisic fackföreningens ordförande, Bozidar Perovic. Han hade redan en gång avskedats på grund av sin fackliga verksamhet (organisering av legitima strejker) och fått tillbaka arbetet efter domstolsbeslut. B. Perovic avskedades år 2003 och återinsattes år 2005, men företaget lät honom aldrig komma in på bryggeriet. Ärendet ligger för närvarande i domstol.

Hotelser på aluminiumfabrik

Aluminiumfabriken i Podgorica (KAP) privatiserades av ett ryskt företag "Basic Elements". En tvist uppstod om avgångsvederlaget och när man insåg att företaget inte förhandlade i god tro. Den 10 maj beslutade den lokala fackföreningen att man skulle gå ut i strejk.

När företagsledningen fick kännedom om strejken fattade den ett ensidigt beslut om det minimum av tjänster som skulle garanteras. Volymen låg 20 procent över produktionskapaciteten. Arbetsgivaren utövade sedan påtryckningar på arbetsinspektionen för att den skulle beordra fackföreningen att skjuta upp strejken även om lagen inte tillåter några sådana order inom den aktuella sektorn. Arbetsgivaren anlät också 50 privata säkerhetsvakter för att skrämma de strejkande.

Arbetsinspektionen ställde sig på arbetsgivarens sida och ignorerade fackföreningens begäran om att arbetsgivaren skulle tvingas ändra sitt beslut och följa lagen. Under strejken, som pågick från den 19 juni till den 13 augusti, svarade arbetsinspektören aldrig på fackföreningens förfrågningar men agerade hela tiden på arbetsgivarens begäran. När strejken slutat, stämde arbetsgivaren fackföreningen på 1 251 933,76 euro i skadestånd, som ett kraftigt avskräckningsmedel mot framtida strejker. CTUM lämnade in en anmälan till ILO:s kommitté för för- eningsfrihet.